

Werkhoven, 30 november 2020

Aan de heer Van Bennekom, burgemeester van Bunnik

Geachte heer Van Bennekom,

Hierbij reageert de CDA fractie op uw brief van 20 november waarin u antwoord geeft op het verzoek van het CDA om een nader onderzoek in te stellen naar de handelwijze van direct betrokkenen bij de besluitvorming over het project De Hoenderik. We begrijpen de door u doorlopen procedure niet en interpreteren het door u voorgestelde vervolg op basis van artikel 170 van de gemeentewet op een andere wijze. In deze fase vinden we het onjuist dat u de indruk wekt een eigen onderzoek uitgevoerd te hebben en al een oordeel geeft over onderdelen van ons verzoek. We hebben u daarom niet gevraagd.

We lichten hieronder onze bezwaren toe en doen een voorstel voor een aangepaste werkwijze.

Uw standpunt

Uit uw onderzoek hebt u de conclusie getrokken dat er geen sprake is van strafrechtelijk verwijtbaar handelen. U doet geen verslag van het onderzoek waarbij u inzicht verschaft in de werkwijze en uw afwegingen daarbij. Vervolgens komt u tot het voorstel om in overleg met de fractievoorzitters het vervolg te bespreken. Hierbij stelt u voor een externe in te schakelen.

Naar onze mening heeft het CDA op geen enkele manier de indruk gewekt dat er sprake is van strafrechtelijk verwijtbaar handelen. Uw keus om daar bij voorrang onderzoek naar te doen komt op ons vreemd over. Daarbij zijn wij van mening dat u niet bevoegd bent een uitspraak te doen of het handelen wel of niet strafrechtelijk is. Een dergelijk onderzoek en tussentijds oordeel staat wat ons betreft ook op gespannen voet met de strikte neutraliteit die wij van u verwachten. We hebben u daarop in onze e-mail correspondentie van 3 november nadrukkelijk gewezen.

In uw mail van 3 november aan de fractievoorzitters geeft u aan dat u in overleg gaat met de Commissaris van de Koning over onze vraag. In uw brief van 20 november aan ons geeft u echter geen informatie over de uitkomst van het gesprek met de Commissaris van de Koning. Wat heeft het overleg met de commissaris van de Koning opgeleverd?

In uw brief geeft u aandacht aan de rol van de burgemeester. De tekst verwijst mogelijk naar een onderdeel van artikel 170 van de gemeentewet. U werkt dat naar onze mening onvoldoende uit.

Artikel 170, lid 2, gemeentewet

In lid 2 van artikel 170 van de gemeente wet is bepaald dat de burgemeester de bestuurlijke integriteit van de gemeente bevordert. De memorie van toelichting uit 2013 op de wijziging van de wet geeft over de achtergronden van artikel 170 en de rol van de burgemeester nadere informatie:

“Voorop staat dat wethouders en raadsleden, alsook andere organen van het gemeentebestuur en ambtenaren, primair zelf verantwoordelijk zijn voor het naleven van de regels betreffende integriteit. De burgemeester vervult veelal nu reeds de rol van hoeder van de gemeentelijke integriteit. Hij is in staat om integriteitsschendingen te zien en aan de orde te stellen. Zijn verantwoordelijkheid voor de gemeentelijke integriteit vloeit nu niet expliciet voort uit de Gemeentewet. Wel stelt artikel 170, derde lid, Gemeentewet in algemene zin dat de burgemeester een goede behartiging van de gemeentelijke aangelegenheden bevordert. Deze

algemene zorgplicht wordt in het eerste lid van dat artikel op een aantal terreinen gespecificeerd.

Bij (vermoedens van) integriteitsschendingen wordt optreden van de burgemeester verwacht. Zeker ingeval vragen rijzen over de integriteit van wethouders of raadsleden kan de burgemeester echter in een kwetsbare positie geraken. In de vervulling van deze niet eenvoudige taak dient buiten twijfel te staan dat de burgemeester daarin een bijzondere verantwoordelijkheid heeft. Hij moet vanuit die verantwoordelijkheid zelfverzekerd kunnen optreden. Het waarborgen en mogelijk versterken van deze rol kan geschieden door buiten twijfel te stellen dat hier voor de burgemeester een verantwoordelijkheid en een opdracht ligt. Voorgesteld wordt om in artikel 170 Gemeentewet te bepalen dat de burgemeester de bestuurlijke integriteit van de gemeente bevordert. Om het bijzondere karakter van deze verantwoordelijkheid in relatie tot de zorgplichten uit het eerste lid van artikel 170 te benadrukken, is gekozen voor een afzonderlijke bepaling in een nieuw tweede lid.”

De burgemeester heeft geen wettelijke bevoegdheden gekregen bij deze zware taak. In het algemeen geldt dat de burgemeester bij integriteitsteksties boven de partijen zou moeten staan en niet zelf onderzoek moet uitvoeren. Hij kan hier wel het initiatief toe nemen en opdracht geven tot uitvoering. Diverse gemeenten hebben de werkwijze bij integriteitsproblematiek uitgewerkt in een protocol waarbij de rollen van betrokkenen duidelijk zijn aangegeven. In Bunnik is dit niet het geval voor zover wij weten. U maakt er in uw brief ook geen melding van. Het CDA heeft artikel 170 en de opvattingen en uitwerking daarvan bij gemeenten als referentie genomen voor het behandelen van ons verzoek om een onderzoek.

Onze overwegingen

Het CDA kijkt al jaren met verwondering naar het doorlopen proces van De Hoenderik. Omdat er relatief weinig informatie beschikbaar kwam en de status van het proces volstrekt onduidelijk was besloten we om ons oordeel daarover op te schorten tot de feitelijke behandeling van de kaders. We hebben naar onze mening voldoende materiaal om zowel het proces als mogelijk strijdig handelen met de gedragsregels aan de orde te stellen en hebben de signalen voor u op een rij gezet in onze brief met het verzoek. De stevige beschuldigingen in het Open Huis van 8 oktober die voormalig bestuurders van deze gemeente maakten en de informatie van inwoners die tevens ook beschuldigingen uitten, maakten dat we om een onafhankelijk onderzoek hebben gevraagd. De publieke verontwaardiging over het handelen van de gemeente vraagt om actie, maar maakt ook onze fractie betrokken. Een oordeel vanuit die positie is dan feitelijk ongepast en verliest aan de geloofwaardigheid. Dat maakt dat we ons tot u gericht hebben als degene die vanuit een neutrale positie onze signalen serieus neemt en kan wegen.

De signalen zijn niet specifiek op individuele personen gericht omdat we dat in deze fase onjuist vinden. Er zijn in de loop der jaren veel betrokkenen geweest. Ook politieke partijen zijn betrokken geraakt, niet in de minste plaats omdat voormalig bestuurders nog actief zijn binnen de lokale politiek, waaronder de initiatiefnemer van het project. Dit alles maakt het naar onze mening absoluut noodzakelijk dat elke schijn van interne, politieke beïnvloeding over de besluitvorming van het onderzoek wordt voorkomen. Het zou de problemen waarschijnlijk alleen maar groter maken. Het CDA vindt het daarom onjuist dat er in deze fase een inhoudelijke discussie over de wenselijkheid of uitvoering van een onderzoek plaatsvindt tussen de fractievoorzitters zoals u voorstelt. U stelt in uw brief dat het uw voorkeur heeft om een op basis van een gedeeld draagvlak in de raad een onderzoek te doen. Wij volgen u niet in deze conclusie juist vanwege mogelijke de verwevenheid met de politiek en het gebrek aan onderbouwing van deze conclusie.

Het doel van ons verzoek om een onderzoek is in eerste instantie niet gericht op het aanwijzen van schuldigen maar het in kaart brengen van wat er is gebeurd. Wie was verantwoordelijk voor wat, werden er afspraken gemaakt of verwachtingen gewekt? Een conclusie trekken of er verwijtbaar handelen plaatsvond is een fase daarna.

Op grond van de rol als “hoeder van integriteit” is het aan de burgemeester om een keus te maken hoe wordt omgegaan met het verzoek om een onderzoek naar De Hoenderik. Wanneer er behoefte is om proces afspraken met elkaar te maken versterkt dit het draagvlak voor de werkwijze bij een eventueel onderzoek. Op dit moment zal het CDA niet deelnemen aan een inhoudelijke discussie over wat is gebeurd.

Het vervolg

We bevinden ons in de fase van beoordeling van de melding. Dat moet eerst afgerond worden. In Bunnik is geen protocol opgesteld voor behandeling van integriteitsmeldingen en de rol van de burgemeester als invulling van artikel 170. Bij een aantal gemeenten is dit wel het geval. Als voorbeeld hebben we in de bijlage een protocol opgenomen zoals de gemeente Valkenswaard sinds 2018 hanteert. Op internet zijn van meer gemeenten vergelijkbare protocollen te vinden. Het CDA heeft een duidelijke voorkeur voor het volgen van een dergelijk protocol en wij stellen dan ook voor om dit te volgen. Wat ons betreft is bent u aan zet en kunt u een protocol zoals de bijlage of een variatie daarop gewoon uitvoeren. We staan open voor een gesprek over de werkwijze als u daar prijs op stelt.

We wachten uw bericht af,

met vriendelijke groet,

Leny Visser

Fractievoorzitter CDA Bunnik

Bijlage : Protocol voor mogelijke integriteitsschendingen door politieke ambtsdragers Valkenswaard

Bijlage: Gemeente Valkenswaard 2018

Protocol voor mogelijke integriteitsschendingen door politieke ambtsdragers.

Artikel 1 Reikwijdte protocol

Dit protocol moet mede worden gezien in het kader van artikel 170, tweede lid, van de Gemeentewet. Hierin ligt de zorgplicht vast van de burgemeester ten aanzien van het bevorderen van de bestuurlijke integriteit binnen de gemeente. Indien collega-bestuurders, ambtenaren, organisaties, bedrijven of burgers een redelijk vermoeden hebben van schending van bestuurlijke integriteit door een raadslid of een wethouder van de gemeente Valkenswaard kunnen zij een melding doen bij de burgemeester van de gemeente Valkenswaard.

Artikel 2 Definities

- Integriteitsschending:
een gedraging van een raadslid of een wethouder, die in strijd is met het handelen als 'goed volksvertegenwoordiger' of 'goed bestuurder'. Het kan gaan om feiten die wettelijk strafbaar zijn, maar ook om handelingen in strijd met geschreven of ongeschreven regels.
- Melding:
het afgeven van een in behandeling te nemen, als zodanig bedoeld, signaal over een mogelijk integriteitsschending.
- Externe integriteitsdeskundige:
Deskundige die door de burgemeester kan worden ingehuurd om advies te geven over integriteitsvraagstukken en die kan dienen als klankbord voor raad, college en individuele leden van deze organen. Deze deskundige is het Steunpunt Integriteitsonderzoek Politieke Ambtsdragers, dat door de minister van Binnenlandse Zaken per 1 januari 2015 in het leven is geroepen. Dit steunpunt is onderdeel van Stichting Centrum voor Arbeidsverhoudingen Overheidspersoneel (CAOP).

Artikel 3 Klankbord

Leden van raad en college zoeken, alvorens een melding over een raadslid of een wethouder in te dienen, actief een klankbord op als zij geconfronteerd worden met integriteitsvraagstukken. Dit klankbord kan men vinden bij de burgemeester, de griffier, de gemeentesecretaris of de externe integriteitsdeskundige.

Vraagstukken over de uitleg en de strekking van de bepalingen van de Gedragscode worden voorgelegd aan en besproken in het Presidium.

Artikel 4 Melding na signaal

Een mogelijke integriteitsschending door een raadslid of een wethouder kan gesignaleerd worden door collega-bestuurders, ambtenaren, organisaties, bedrijven of burgers, die hier melding van kunnen doen bij de burgemeester. Een melding hoeft niet noodzakelijkerwijs te gaan over een vaststaand feit.

Er kan ook sprake zijn van een vermoeden. Indien de persoon in kwestie een melding doet, moet het echter wel om een op redelijke gronden gebaseerd vermoeden gaan, gebaseerd op eigen kennis of eigen waarneming. Alleen dan worden de meldingen door

de burgemeester in behandeling genomen.

Een melder kan aangeven anoniem te willen blijven. Raads- en collegeleden zijn niet wettelijk verplicht om een integriteitsschending door een raadslid of een wethouder te melden. Op grond van artikel 162 van het Wetboek van Strafvordering zijn leden van de gemeenteraad, leden van het college en ambtenaren alleen verplicht om (bij de politie) aangifte te doen van (ambts)misdrijven. Bij twijfel of sprake is van een integriteitsschending of van een ambts(misdrijf) kan een raads- of collegelid in een vertrouwelijk gesprek advies inwinnen bij de burgemeester, de griffier, de gemeentesecretaris of de externe integriteitsdeskundige.

Artikel 5 Meldpunt

Integriteitmeldingen worden gedaan bij de burgemeester. Hij/zij is het (vertrouwelijke) meldpunt voor alle signalen van (mogelijke)integriteitsschendingen door raadsleden of wethouders. De burgemeester bevestigt schriftelijk de ontvangst van het signaal aan de melder. De burgemeester houdt na een melding strakke regie op het administratieve proces en zorgt in alle fases voor verslaglegging. De burgemeester laat zich hierin bijstaan door de griffier en/of gemeentesecretaris en/of de extern integriteitsdeskundige.

Artikel 6 Duiding en beoordeling melding

Beoordeling integriteitsmeldingen.

De burgemeester bespreekt integriteitsmeldingen over een raadslid of een wethouder met de griffier en/of gemeentesecretaris en/of de externe integriteitsdeskundige. Daar worden de meldingen gewogen en beoordeeld. De melder wordt te zijner tijd door de burgemeester geïnformeerd over het resultaat van de beoordeling. Een integriteitsmelding wordt getoetst op:

- de aard van het feit;
- de ontvankelijkheid van de melding;
- de ernst van de zaak;
- de valideerbaarheid van feiten en omstandigheden;
- de positie of persoon van de bron en de persoon van het lid van de gemeenteraad of de wethouder in kwestie;
- de geloofwaardigheid/waarschijnlijkheid van signalen;
- de spoedeisendheid/actualiteit van de melding. De

beoordeling kan leiden tot de volgende conclusies:

1. de schending betreft een te gering feit om onderzoek te rechtvaardigen.
Als er sprake is van een dergelijke lichte schending (bijv. omgangsvormen) bespreekt de burgemeester dit (vertrouwelijk) met het betrokken raadslid of de wethouder.
2. er zijn onvoldoende aanwijzingen voor onderzoek.
Als er onvoldoende aanwijzingen zijn om te constateren dat er sprake is van een integriteitsschending, bespreekt de burgemeester dit (vertrouwelijk) met het betrokken raadslid of de wethouder.
3. er is aanvullende informatie nodig.
Als er niet genoeg informatie is om de eventuele schending te kunnen beoordelen is er vooronderzoek nodig. Dit vooronderzoek vindt plaats in opdracht van de burgemeester.
4. er is een redelijk vermoeden van een strafbaar feit.

Indien er (tevens) een redelijk vermoeden van een strafbaar feit bestaat, dient door de burgemeester aangifte te worden gedaan bij het Openbaar Ministerie. Na overleg met de Officier van Justitie worden alle beschikbare gegevens door de burgemeester ter beschikking gesteld aan Justitie. Na aangifte bepaalt de Officier van Justitie of nader onderzoek nodig is. Overheden mogen de resultaten van het onderzoek na

verkrijging van de Officier van Justitie, gebruiken om het eigen onderzoek af te ronden. Een bestuursrechtelijk en strafrechtelijk onderzoek sluiten elkaar niet uit. Wel moet zoveel mogelijk voorkomen worden dat de onderzoekers onnodig in elkaars vaarwater komen of dat betrokkenen dubbel belast worden. Aan het strafrechtelijk onderzoek wordt veelal voorrang gegeven.

5. er is een feitenonderzoek naar (mogelijke) integriteitsschendingen noodzakelijk.
Integriteitsonderzoek is nodig om te beoordelen of signalen en/of vermoedens over schendingen van integriteit op waarheden en derhalve op redelijke gronden berusten. In overleg met de griffier en eventueel de gemeentesecretaris geeft de burgemeester opdracht tot het uitvoeren van een integriteitsonderzoek. De opdracht wordt verleend na overleg met de externe integriteitsdeskundige.
6. er dreigt een schending.
Wanneer er geen sprake is van schending, maar bijvoorbeeld een schending dreigt, dan wordt geen onderzoek verricht maar zal de burgemeester dit met het raadslid of de wethouder (vertrouwelijk) bespreken.

Artikel 7 Voorbereiding onderzoek

Onderzoeksvoorstel en opdrachtformulering

Indien de burgemeester voornemens is een feitenonderzoek in te stellen doet de burgemeester in overleg met de griffier en /of de gemeentesecretaris een onderzoeksvoorstel.

Het onderzoeksvoorstel kan, afhankelijk van de zaak, de volgende elementen bevatten (niet limitatief):

- aanleiding;
- afbakening opdracht;
- gewenst resultaat opdracht;
- omgang met tussentijdse wijzigingen;
- onderzoeksvragen;
- onderzoeksmethoden;
- wijze verslaglegging van onderzoekshandelingen;
- voor het onderzoek noodzakelijke kennis;
- onderzoeksplanning, -capaciteit, -kosten (op basis van offerte aanvragen);
- budget;
- lijst met mogelijke onderzoeker(s);
- voorkeur voor interne en/of externe onderzoeker(s);
- rolverdeling opdrachtgever en opdrachtnemer;
- inbreng en beperkingen onderzoekers;
- rechten en plichten onderzoekers;
- interne en externe communicatie over de voortgang en vervolgstappen;
- wijze van rapportage (al dan niet inclusief conclusies en aanbevelingen aan de gemeenteraad);
- procedure hoor en wederhoor;
- wijze beschikbaarstelling en openbaar maken van de rapportage en mogelijkheid van het stellen van vragen.

Artikel 8 Opdrachtverstrekking

Indien de burgemeester besluit een onderzoeksvoorstel te honoreren, besluit hij in overleg met de externe integriteitsdeskundige of dit onderzoek in eigen beheer wordt uitgevoerd dan wel of het onderzoek wordt uitbesteed.

Artikel 9 Kennisgeving

Uit zorgvuldigheid draagt de burgemeester er zorg voor dat de kring van behandelaars van de melding zo klein mogelijk blijft. De burgemeester stelt, voor zover de feiten dit toelaten, de melder en het betrokken raadslid of de betrokken wethouder vertrouwelijk op de hoogte van de aanvang van het onderzoek. Het is primair aan het raadslid om de functie als raadslid, al dan niet tijdelijk, niet uit te oefenen of neer te leggen. Het is primair aan de wethouder om zijn functie-uitoefening tijdens een integriteitsonderzoek te beoordelen.

Artikel 10 Uitvoering onderzoek

Waarborgen voortgang onderzoek

Na de beslissing over het verrichten van onderzoeken, bewaakt de burgemeester de voortgang van het onderzoeksproces. De burgemeester is eindverantwoordelijk voor de wijze waarop (tijd, kwaliteit en budget) het onderzoek plaatsvindt. Tot het moment van openbaarmaking van het onderzoeksrapport wordt geheimhouding opgelegd op alles wat te maken heeft met het onderzoek.

De betrokkene wordt in beginsel altijd geïnformeerd. Het is ook denkbaar dat er situaties zijn waarbij dit niet kan. Er moet altijd naar bevind van zaken worden gehandeld. Elke zaak is anders, dit kan niet goed in regels worden vastgelegd.

Artikel 11 Rapportage

In de rapportage wordt door de onderzoekers verantwoord op welke wijze zij stapsgewijs hun onderzoek hebben verricht. Voordat de onderzoekers de rapportage aanbieden aan de burgemeester, geven zij het raadslid of de wethouder waar onderzoek naar is verricht, de gelegenheid kennis te nemen van het rapport inclusief de bijlagen. Dit gebeurt door hem of haar uit te nodigen om het rapport te komen inzien. Het toepassen van hoor en wederhoor is een wezenlijk onderdeel van de afronding van het onderzoek. Indien dit raadslid of deze wethouder op- en aanmerkingen heeft, dienen deze schriftelijk te worden vastgelegd en eventueel als een addendum opgenomen te worden in de definitieve onderzoeksrapportage. De onderzoekers onthouden zich (in het rapport en daarbuiten) van eigen opvattingen inzake (de consequenties van) de beoordeling van de al dan niet aan de orde zijnde integriteitsschending. Het is de taak van de gemeenteraad om zich op basis van de onderzoeksgegevens een oordeel te vormen van de feiten.

Artikel 12 Communicatie

Communicatie over de voortgang van het onderzoek geschiedt, in overleg met de griffier en/of de gemeentesecretaris, onder verantwoordelijkheid van de burgemeester.

Artikel 13 Afronding onderzoek

Bespreking rapportage

De onderzoekers bieden het eindrapport aan de burgemeester aan, waarna het wordt besproken in het presidium. Op basis daarvan wordt door de griffier een raadsvoorstel gemaakt.

Artikel 14 Nazorg

De burgemeester plant na deze raadsvergadering een evaluatiegesprek in met het raadslid of de wethouder waarnaar onderzoek is verricht.

Artikel 15 Inwerkingtreding en citeertitel

Inwerkingtreding protocol.

Dit protocol treedt in werking op de dag na de bekendmaking in het Gemeenteblad.

Citeertitel

Dit protocol wordt aangehaald als Protocol voor mogelijke integriteitsschendingen door politieke ambtsdragers gemeente Valkenswaard 2018.